

אי לאתויי טומטום ואנדררוגינזום, שאפשר להתחייב בדמיהם על אף שאי אפשר להתחייב בערכם, הלא בהדיא קתני להו במשנה שהם נידרים!?

ואי לאתויי חרש שוטה וקטן שהם נידרים, גם זה בהדיא קתני להו!?

אי לאתויי שאפשר להתחייב בדמיו של תינוק שהוא פחות מבן חודש — גם זה בהדיא קתני להו לקמן במתניתין שהוא נידר ואינו נערך!?

ואי לאתויי עובד כוכבים שאף על פי שאינו נערך אליבא דרבי יהודה הרי הוא נידר, גם זה בהדיא קתני להו!?

ומשנינן: אלא, לעולם, לאתויי פחות מבן חודש, שאף על פי שאין לו ערך יש לו דמים להמכר בשוק. ואף על פי שזה מפורש במשנה להלן כן הוא דרך התנא: תני, והדר מפרש! וכמו כן ניתן להעמיד בדרך זו גם בעכו"ם או חרש שוטה וקטן. [ועיינן ברש"י הסבר נוסף!]⁽¹²⁾.

וכיון שביארנו מה בא "הכל" לרבות, מבארים גם מה שכתוב "הכל" במקומות אחרים במשניות.

ותו הוינן בה: זה שכתוב הכל נערכין — כי "הכל" שכתוב ברישא של המשנה הוא גם על נערכין לאתויי מאי?

ומשנינן: לאתויי מי שהוא מנוול ומוכה שחין, שאף על פי שאין להם דמים להמכר בשוק, יש להם ערך הקצוב בתורה.

כי סלקא דעתין אמינא הואיל ו"איש כי יפליא נדר בערכך" כתיב, הקיש הכתוב נדרים לערכין, והיינו אומרים רק כל מי שישנו בדמים, שאפשר להתחייב בדמיו, ישנו בערכין, להתחייב בערכו, וכל שאינו בדמים כגון מנוול ומוכה שחין, שאין להם שיווי להמכר בשוק, אינו בערכין, וגם אם יתחייבו בערכם לא יחול החיוב, קא משמע לן מזה שכתוב בהמשך "בערך נפשות", שכל דהו נפש גם אפשר להתחייב בערכה, על אף שאין לה דמים להמכר בשוק.

ותו הוינן בה: הא דכתיב "הכל נודרין" — לאתויי מאי?

ומשנינן: "הכל נודרין" איצטריך ליה לכתוב ואגב זה כתוב בתחילה גם הכל נודרין.

ומבארין: "הכל נודרין" — לאתויי מאי?

12. ובשיטה מקובצת כתב בשם ר"י, שיש חידוש מיוחד בקטן פחות מבן חודש, שאף על פי שלא יצא עדיין מספק נפל מכל מקום יש לו דמים.

ודבריו טעונים ביאור, שלגבי חיוב דמים מה בכך שהוא ספק נפל, מכל מקום, הרי יש לו מחיר בשוק ואם כן, בוודאי שיש לו דמים.

אכן כדבריו משמע גם ברמב"ם [פ"א מערכין הי"ג] שכתב שגוסס אין לו דמים מכיון

ברמב"ם בהלכות נדרים שמופלא הסמוך לאיש שנדר, אף שנדרו נדר, אבל אם עבר עליו אינו לוקה, כיון שקטן פטור מכל המצוות ובכללן מלא יחל דברו, ואם כן, איך אפשר לומר שאם העריך חייב לשלם, והרי אי אפשר לחייבו כלל מאחר ואינו עובר בכל יחל.

אך דן המנחת חינוך, שאולי יש נפקא מינה שנכסיו משתעבדים משעה שהעריך וכשיגדל יגבו מהם. [ועוד חזר ודן באותו ד וחזר בו מזה].